

Udviklingen i dansk dagligvarehandel

Antal af dagligvarebutikker

Tiderne, hvor alle byer med respekt for sig selv havde en bager på det ene hjørne, en købmand på det andet og en slagter overfjor, er forbi. Antallet af butikker i Danmark har været støt dalende gennem de sidste årtier.

Langt størstedelen af den danske dagligvarehandel sker i dag via de butikskoncepter, som vi kender som hypermarkeder, store og små supermarkeder, nærbutikker, discountbutikker og convenience-sektoren med hele kioskmarkedet. Antallet af disse butikker var støt faldende over perioden 2014 - 2018, men i årene 2019 - 2021 steg antallet af dagligvarebutikker for første gang i mange år. Dette blev dog ændret i 2023, hvor der var et stort fald i antallet af butikker i hele landet, mens antallet er steget igen i 2024. Dette skyldes formentlig lukningen af både Aldi-butikkerne og et antal COOP-butikker i 2023 og så åbning/genåbning af nogle af butikkerne i 2024 i andre formater.

Det er købmændene og de to store kapitalkæder Coop og Salling Group, der dominerer den danske dagligvarehandel. Flest butikker i den såkaldte koloniale sektor har (ved udgangen af 2024) Coop Danmark med 915 butikker, hvilket svarer til 27,9 procent af de danske dagligvarebutikker. Herefter følger købmændene, der har i alt 884 dagligvarebutikker, svarende til 30,9 procent af det samlede antal dagligvarebutikker, hvortil kommer yderligere flere hundrede butikker inden for convenience-sektoren. Salling Group har (ved udgangen af 2024) 683 butikker eller 36,6 procent af det samlede antal butikker, mens Lidl (ved udgangen af 2024) havde 163 butikker, svarende til 4,7 procent af det samlede antal dagligvarebutikker i Danmark.

Over den seneste 10-års periode fra år 2014 - 2024¹ er antallet af dagligvarebutikker i Danmark gået fra i alt 2.987 i 2014 til 2.647 i 2024. Der er imidlertid sket det bemærkelsesværdige, at både i 2019, 2020 og specielt i 2021 er antallet af dagligvarebutikker steget for første gang i rigtig mange år. Det er købmændene, der tegner sig for den største fremgang i antallet af butikker fra 2018 - 2021, hvilket formentlig kan tilskrives dels åbningen af flere REMA 1000-butikker, men også at Dagrofa har åbnet flere, mindre butikker de senere år. Herudover er antallet af butikker også steget hos Salling Group, Aldi (som i den periode var i Danmark) og Lidl, mens Coop havde en tilbagegang af butikker også i disse år.

I 2022 ser tallene imidlertid helt anderledes ud - her har vi igen oplevet en total tilbagegang i antallet af butikker. Coop har fra 2021 til udgangen af 2022 haft en tilbagegang på 45 butikker, Salling har haft en fremgang på 7 butikker, købmændene en tilbagegang på 4 butikker, mens Aldi og Lidl har haft en tilgang på 6 butikker.

¹ Dansk Dagligvarehandel 10-års statistik 2024, Retail Institute Scandinavia

Årsagerne til tilbagegangen i antallet af dagligvarebutikker i 2022 skyldes en række faktorer. Dels er det i høj grad igen blevet "hverdag" i dagligvarebranchen efter Covid-19 pandemien. Efter flere år uden mulighed for udlandsrejser, mindre grænsehandel, udespisning m.v. har forbrugerne igen mulighed for at prioritere dette. Samtidig har Covid-19 også medvirket til, at det på grund af nedlukning af en række aktiviteter i kommunerne ikke har været muligt at få sagsbehandlet så mange nye butiksprojekter, og endelig har energipriskrisen og den stærke inflation medvirket til, at forbrugerne igen sparer på dagligvareindkøbene.

I 2023 er der et stort fald i antal af butikker i hele landet, mens antallet er steget igen i 2024. Årsagen til det store fald er formentlig lukningen af de i alt 111 Aldi-butikker og 24 COOP-butikker i 2023 og så åbning/genåbning af nogle af butikkerne i 2024 i andre formater.

REMA 1000 har overtaget 114 Aldi-butikker og genåbnet adskillige af dem som REMA 1000-butikker. Salling Group har overtaget 21 Aldi-butikker og butiksprojekter, som skal konverteres til Netto, ligesom også en væsentlig del – nemlig 21 af de i alt 33 butikker, som Salling har overtager fra Coop - vil blive konverteret til Netto-butikker.

Udviklingen i antallet af dagligvarebutikker efter urbanisering

Det er ikke alle steder, at udviklingen har ramt lige hårdt – det er i landdistrikterne og byerne med under 2.000 indbyggere, hvor antallet af butikker er gået mest tilbage i de forløbne 10 år. I år 2014 var der 643 butikker på landet og i byer med under 2.000 indbyggere, mens antallet i disse områder var faldet til blot 549 butikker i år 2024. Hvis man indekserer tallene og sætter år 2014 til indeks 100, er indekset for 2024 faldet til 85.

Der er ingen tvivl om, at det er udrulningen af discountbutikker til de mindre byer og etableringen af en række mindre dagligvarebutikker, hvor de lokale borgere deltager i finansieringen heraf, der har medvirket til at bremse tilbagegangen i antallet af dagligvarebutikker i landdistrikterne og de mindre byer og i årene 2019 – 2021 steg antallet af dagligvarebutikker totalt formentlig som konsekvens af Covid-19 pandemien, hvor ikke mindst de lokale dagligvarebutikker blev omdrejningspunktet i mange byer. I 2023 var der dog også i de mindre byer et stort fald fra 575 butikker i 2022 til 545 butikker i 2023, hvorefter der igen er en lille stigning i 2024 til 549 butikker. Dette skyldes formentlig også i de mindre byer lukningen af både Aldi-butikkerne og et antal COOP-butikker i 2023 og så åbning/genåbning af nogle af butikkerne i 2024 i andre formater.

Dagligvaresektoren

Urbaniseringsudvikling - Antal butikker, hele landet

Indbyggere	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
> 100.000	507	516	519	508	505	516	524	537	538	484	501
60.000 - 100.000	132	129	124	152	152	155	154	152	197	199	189
40.000 - 60.000	285	302	294	277	271	277	296	318	264	239	252
20.000 - 40.000	369	348	357	327	332	328	306	289	280	252	283
10.000 - 20.000	279	271	254	252	240	242	253	257	254	228	234
5.000 - 10.000	295	283	289	274	272	270	275	276	262	234	245
2.000 - 5.000	477	461	450	436	408	418	420	426	409	388	394
1.000 - 2.000	249	236	236	233	231	224	226	224	227	213	213
500 - 1.000	203	200	201	197	191	192	195	191	188	182	184
< 500	191	182	175	164	162	149	141	145	160	150	152
Total	2.987	2.928	2.899	2.820	2.764	2.771	2.790	2.815	2.779	2.569	2.647

I byer over 100.000 indbyggere har der været en markant tilbagegang i antal af butikker fra 538 i 2022 til 484 i 2023, hvorefter antallet er steget igen til 501 i 2024. Årsagen hertil skal formentlig igen findes i lukningen af både Aldi-butikkerne og et antal COOP-butikker i 2023 og så åbning/genåbning af nogle af butikkerne i 2024 i andre formater. Byer med mellem 60.000 og 100.000 indbyggere står for den største fremgang i antallet af butikker i de seneste 10 år. For byer over 100.000 indbyggere ligger indekstallet fra 2014-2022 på lidt over 100, falder til 95 i 2023 og ligger i 2024 på 99, mens det for byer mellem 60.000 og 100.000 indbyggere ligger på indeks 106.

Uanset at der også er et lille fald i de største byer, er der ingen tvivl om, at koncentrationen omkring de større byer fortsætter.